

เทศน์อบรมคณะนักเรียนโรงเรียนสตรีราชินูทิศ อุดรธานี
เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๖

ทำตัวให้เป็นคนดี

ศาสนาของพระพุทธเจ้าที่เราทั้งหลายได้นับถืออยู่เวลานี้ เป็นศาสนาที่มีเข็มทิศทางเดินตรงแนวต่อความถูกต้องดีงาม และถึงจุดที่หมายอันเกษมสำราญ ไม่ใช่เป็นคำสั่งสอนที่สุมสี้สุมห้ำมาสอนกันแบบตันเตา เป็นศาสนาที่ถูกต้องดีงามมาจากท่านผู้บริสุทธิ์โดยแท้ คือพระพุทธเจ้าเป็นเจ้าของศาสนาเป็นผู้บริสุทธิ์พุทธโรภายในจิตใจ ที่ไม่บริสุทธิ์ก็เพราะสิ่งมัวหมองมืดตื้อมันครอบงำอยู่ แล้วทำให้สัตว์โลกเดินไม่ถูกทาง เพราะตาฟ้าตาฟางมองไม่เห็นหนทางถนัด เดินไปทางไหนก็มีแต่ชนนั้นโดนนี้ อย่างนั้นแหละคนตาฟาง ทั้งตาฟางทั้งตาบอด ตาบอดเดินงุ่มง่ามตัวมเตี้ยมชนนั้นชนนี้ คนตาฟ้าฟางก็เหมือนกัน ชุ่มช้ำม ๆ ไปไม่ถูกทางเดินเกะ ๆ กะ ๆ มองดูแล้วดูไม่ได้เลย คนตาดีดูคนตาบอด คนตาฟ้าฟางดูไม่ได้ เพราะไม่ได้เดินตามทาง

นี่ละที่ท่านว่ากิเลสในศัพท์ธรรมะคือสิ่งที่มัวหมองมืดตื้อมันปิดหัวใจ ใจนั้นรู้แต่ถูกสิ่งเหล่านี้จุดลากไปตามความต้องการของตน ความรู้นี้ก็น้อมไปตาม ใจไปทางไหนก็เป็นภัยไปทางนั้น เพราะสิ่งจุดลากไปนั้นเป็นภัย ท่านจึงให้นามว่า "กิเลส" แปลว่าความเศร้าหมองมืดตื้อ เหมือนกับคนตาฟ้าฟางและคนตาบอดนั้นแล ตามที่อธิบายข้อเทียบเคียงสักครู่นี้ เมื่อมันจับอยู่ในหัวใจของรายใดก็ตาม จะเดินไม่ค่อยถูกทางและไม่ถูกทาง เดินระเกะระกะ ถ้าคนตาดีแล้วเดินก็ถูกทาง

ศาสนธรรมของพระพุทธเจ้า คือทางเดินอันแคล้วคลาดปลอดภัย ผู้ปฏิบัติตามสายทางของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะขึ้นใจของธรรมย่อมเป็นความราบรื่นดีงาม และถึงจุดที่หมายตามความต้องการ เพราะฉะนั้นธรรมจึงเป็นความจำเป็นสำหรับเราผู้ต้องการความสงบเย็นและความถูกต้องดีงาม เป็นคนดีโดยทั่วกัน เว้นธรรมะนี้เสียไม่ได้ ธรรมะเมื่อขาดตรงไหนแล้วตรงนั้นจะเป็นเหมือนกับผ้าขาด ดูไม่ได้เลย ถ้าธรรมะได้ขาดไปหมด คนนั้นก็เปลือยหมดทั้งตัว เหมือนกับสัตว์ตัวหนึ่งนั้นแล ไม่รู้บาป รู้บุญรู้คุณรู้โทษ ไม่รู้สูงรู้ต่ำ หิริโอตตปปะ ไม่มีประจำใจ แล้วทำได้ทุกอย่าง ประเภทนี้เรียกว่าประเภทที่ไม่มองดูบรรพตธรรมเลยเป็นอย่างนั้น

ผู้มีธรรมในใจระบายออกมาทางความประพฤติก็น่าดูน่าชม เช่นอย่างความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ ต่อผู้มีบุญมีคุณ ต่อผู้สูงอายุ ต่อปุชนียบุคคล มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อท่านเหล่านี้ท่านเรียกว่าธรรม คือ รู้สูงรู้ต่ำรู้ดีรู้ชั่ว เรียกว่าธรรม ความไม่รู้สูงรู้ต่ำรู้ดีรู้ชั่ว หรือความกระด้างหรือดื้อไปเลยนั้น คือ กิเลส สองอย่างนี้เป็นข้อขัดแย้งกันอยู่ ธรรมเป็นธรรมชาติที่ชะล้างสิ่งสกปรกโสภณ แต่กิเลสเป็นผู้เที่ยวสาดกระจัด

กระจายไปล้วนแล้วตั้งแต่สิ่งที่สกปรกโสภณ สาดกระจายไปถึงไหนสกปรกไปถึงนั้น นี่ท่านเรียกว่ากิเลส ธรรมะนี่คือน้ำที่สะอาด สาดกระจายไปตรงไหนก็ทำให้สะอาด แม้แต่ไปรดต้นไม้ใบหญ้าตรงไหนก็สดชื่น นี่คือธรรม ให้ลูกหลานทั้งหลายเทียบเอา ธรรมจึงเป็นความจำเป็นสำหรับเราผู้เป็นมนุษย์ที่รู้สูงรู้ต่ำ รู้ดีรู้ชั่ว นี่คือธรรม อันไม่รู้อะไรเลย ไม่สนใจกับดีชั่วประการใดเลยนั้นท่านเรียกว่ากิเลส

ธรรมคือสิ่งที่ป็นภัยต่อสัตว์โลก ธรรมจึงมีมาไว้ประจำสำหรับชะล้างสิ่งมัวหมองทั้งหลาย ถ้าเป็นตาก็พอสว่างขึ้นมาบ้าง มองไม่เห็นมากเห็นเงาก็ยังดี คือไม่เห็นตัวจริงเห็นแต่เงาก็ยังดีกว่าที่ไม่เห็นเสียเลย เราก็เหมือนกันเกิดมาในพุทธศาสนา แม้จะไม่ได้ปฏิบัติตนเต็มเม็ดเต็มหน่วยตามหลักธรรมที่ท่านสอนไว้ เราก็ให้มีส่วนแห่งการทำดีของตน อย่างน้อยอย่าทำตัวให้เสีย ประพฤติตัวให้ดี ถึงจะไม่ได้ไปทำประโยชน์แก่โลกสงสารอะไรก็ตาม การทำตัวให้ดีนั้นแล เป็นการทำความประโยชน์ให้ตัวด้วยให้โลกสงสารด้วย

คนดีไปไหนกระจายไปตั้งแต่ความสุขความสงบเย็นใจทั้งนั้น คบค้าสมาคมกับใคร ใครเขาอยากจะทำคบค้าสมาคม ใครก็ติดก็พันเคารพันบถือรักใคร่ชอบใจ สำหรับคนดี แต่คนชั่วไปที่ไหนแตกฮือ ๆ ไม่มีใครเหลียวมอง นอกจากมองหาที่เอาตัวรอดเท่านั้น เป็นอย่างนั้นคนชั่ว เพราะฉะนั้นจงทำตัวให้เป็นคนดี ตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าท่านสอนให้เป็นคนดี รู้จักสูงรู้จักต่ำ รู้จักผิดรู้จักถูก ท่านเรียกว่าเป็นคนดี แล้วปฏิบัติตัวตามนั้น

ศาสนาของพระพุทธเจ้ามีกว้างขวางมากมาย เราไม่สามารถที่จะคาดจะคิดค้นหาได้เลย เพราะเป็นศาสนาของท่านผู้สิ้นกิเลส เป็นธรรมชาติที่กว้างขวางลึกซึ้งมากที่สุด เดียวเกินกว่าคนมีกิเลสจะคิดคาดค้นหาได้ และธรรมที่ว่าเลิศประเสริฐนี้ ต้องมีใจเป็นสักขีพยาน คือใจเป็นผู้สัมผัสรับทราบ ความเลิศความประเสริฐแต่ละขั้น ๆ ของธรรมจนกระทั่งถึงประเสริฐสุด เรียกว่าวิมุตติพระนิพพาน นี้เรียกว่าเลิศ จะทราบได้ด้วยใจของผู้สัมผัสนี้เท่านั้น ผู้ไม่สัมผัสไม่ทราบ ก็ได้แต่เชื่อออกมาว่าธรรมเลิศ ๆ คำว่าเลิศนั้นอะไรก็เลิศได้ แม้แต่คนเขายังตั้งชื่อนายเลิศก็ได้ แต่คนอื่นยังดีกว่านายเลิศก็มีอีกเยอะ จึงไม่มีสิ้นสุดในโลกเราที่ว่าเลิศ ๆ แต่ธรรมที่ว่าเลิศไม่มีคู่แข่ง คือไม่มีอะไรแข่งใครเจอเข้าไปเป็นยอมรับด้วยกันหมด หากทางแข่งขันกันไม่ได้ ธรรมเป็นอย่างนั้น

นี่เราได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาที่เป็นคำสั่งสอนอันดีงามของพระพุทธเจ้า ขอให้พากันนำไปประพฤติปฏิบัติตัวให้เป็นคนดี การรักษาอะไรก็ตามไม่ได้รักษาอยากเท่าคนคือเรา การปฏิบัติตัวของเราให้เป็นคนดีนี่เป็นการปฏิบัติยากที่เดียว อย่างอื่นยังพอให้ทำดีได้ง่าย ๆ แต่การปฏิบัติตัวให้ดีนั้นมันมีความฝืนอยู่ตลอด เพราะสิ่งที่ไม่ดีมีอยู่

ภายในใจ ฝันไม่อยากให้เราทำดี ทำไปวันหนึ่งสองวันความไม่ดีก็หลุดลากลไปเสีย แล้วค่อยล้มละลายไปจากความประพฤติตัวดีนั้น กลายเป็นคนเลวทรามไปตามความต่ำทรามของกิเลสที่เสีย คนเราจึงหาความดีได้ยาก หาคนดีได้ยาก เพราะฝันธรรมชาติที่ชั่วช้าลามกภายในจิตใจไม่ได้มันแล ท่านจึงสอนให้ฝัน

การปฏิบัติธรรมนี้ต้องฝันความชั่วทั้งนั้น เช่นอย่างการมาให้ทาน ความหึงความหวงมันจะมีแล้วภายในวัตถุสิ่งของที่เรจะไปทานนั้น นั่นคือกิเลส อันหนึ่งจะให้ทานนี้คือธรรม อันหนึ่งคือกิเลสได้แก่ความหวงแหนมันบีบมันบีบมันกัดมันกันไว้ไม่อยากให้ทาน มากน้อยก็ไม่อยากให้ทั้งนั้น นี่คือกิเลส สิ่งนี้เป็นข้าศึกของธรรม เป็นข้าศึกของเราด้วย นี่แหละธรรมฟังซิ เป็นอย่างนี้ เป็นคู่เคียงกันไป ไม่ว่าทานมากทานน้อย ให้มากให้น้อย ขึ้นชื่อว่าให้แล้วกิเลสไม่ยอม ต้องมีการกีดการขวางอยู่จนได้

ที่นี้เราฝันให้ นั่นแหละคือฝันสิ่งชั่ว เราต้องฝันมัน ไม่ฝันไม่ได้ มันไม่อยากให้เราจะให้ นี่เรียกว่าฝันกัน ถ้าเราเก่งกว่ามันมีอำนาจมากกว่ามัน เราก็ได้ให้ จะให้มากให้น้อยให้ได้ตามต้องการ อันนั้นมีแต่ไม่อยากให้ แต่มันไม่ได้สร้างความดีอะไรให้เรา ไม่อยากให้แล้วก็มาหึงมาหวงไว้แทนที่จะเกิดประโยชน์ มันก็ไม่พ้นความหึงหวงอันนี้จะเอาไปกินอีกแหละ เลยไม่เกิดประโยชน์อะไรตายทิ้งเปล่า ๆ เพราะฉะนั้นการทำความดีนี้ เราจะทำความดีมันก็ขัดก็แย้งไม่อยากให้ทำ ประพฤติตัวให้ดีมันก็ขัดก็แย้งมันอยากให้เป็นไปตามอำเภอใจ อำเภอใจก็คือทางเดินของความชั่วนั้นแล จึงลำบากในการปฏิบัติตัวเอง

ที่ว่าปฏิบัติธรรมนี้ยาก ๆ ไม่ยากยังงี้ ก็ธรรมมันมีอยู่ในนั้น มันคอยกีดคอยขวางคอยแทรกคอยแซง จะรักษาศีลภาวนานี้ ความซี้เกียจซี้คร้านมาแล้ว ความอ่อนแอ ท้อแท้มาแล้ว ความไม่เอาไหนยังเป็นตัวสำคัญมาขัดมาขวาง สวดมนต์ภาวนาก็ไม่เต็ม บทเต็มบาทไม่ถึงจุดถึงแดน ออร์ห์ สมมาสมพุทโธ กับเสียงแอ ๆ มันมาพร้อมกัน ไอ้แอ มันว่างนอนมันจะตายมันหลับเป็นอย่างนั้น ถ้าจะทำความดีต้องมีสิ่งฝันจนได้ ลังเกตดูในหัวใจของนะ

การพูดนี้ไม่ได้ตำหนิติโทษผู้หนึ่งผู้ใด ตำหนิสิ่งที่มีอยู่ในหัวใจของแต่ละราย ๆ นั้นแหละ ว่ามันเป็นอย่างนั้นได้จริง ๆ ขึ้นชื่อว่าทำความดีแล้วจะมีสิ่งที่ขัดแย้งขึ้นมาทันที ๆ เพราะสิ่งนี้มันมีอยู่หนาแน่นภายในจิตใจของเรา เรื่องของมันมีแต่เรื่องชั่วทั้งนั้น เรื่องดีไม่ต้องการ เรื่องชั่วเป็นความเพลิดเพลิดเป็นความดีของมัน เป็นความสุข ความสบายของมัน แต่เป็นความทุกข์สำหรับโลกที่ปฏิบัติตามมัน พวกเราจึงได้รับเคราะห์รับกรรมจากสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ดีทั้งหลาย ก็เพราะโทษแห่งการเชื่อมั่นนั่นเอง เราไม่รู้

ฉะนั้นจึงขอให้พี่น้องลูกหลานทั้งหลายได้นำธรรมะนี้ไปปฏิบัติตน ให้พี่น้อง
 ความเป็นคนดีนี้สำคัญมากมีคุณค่ามากที่สุด ความเป็นคนชั่วนั้นไม่ได้มีคุณค่าอะไร เรา
 อย่าเดินตามกิเลส จะกลายเป็นคนชั่วหาค่าหาราคาไม่ได้ ต้องทำตัวให้เป็นคนดี หน้าที่
 การงานอย่าขี้เกียจขี้คร้าน อย่านอนตื่นสาย อย่าเที่ยวเตร็ดเตร่เร่ร่อน หาเวลาเวลาไม่ได้
 ถึงเวลาเล่นก็เล่น ถึงเวลากินต้องกิน ถึงเวลาทำต้องทำ ถึงเวลาไปทำงานทำการอะไร
 ไปโรงร่ำโรงเรียนอะไรต้องไป ถึงเวลาเรียนต้องเรียน คนมีความสัตย์ความจริงแล้วก็ตั้ง
 ตัวได้ ถ้าแบบเหลวไหล ๆ โลเลนี่ก็ลอยลมไปเลย หาหลักฐานเกณฑ์ไม่ได้ตั้งแต่เล็กจน
 โต สุดท้ายก็ช่วยตัวเองไม่ได้ ถ้าช่วยตัวเองไม่ได้เท่านั้นยังไม่แล้ว ยังหาสร้างความสำเร็จ
 ลามกให้แก่สังคมทั่ว ๆ ไปอีกด้วย คนชั่วเป็นอย่างนั้น ไปที่ไหนระบอบสาดกระจายไป
 แต่พี่น้องแต่ไฟ ไม่เหมือนคนดีไปไหนเย็นไปที่นั่น ให้พากันจำเอา จำเอาไว้ไปปฏิบัติตน

แล้วความประหัตประหารนี้ เป็นหลักธรรมประจำบุคคลที่มีธรรม เรียกว่าเป็นผู้
 รู้จักประมาณ อย่าฟุ้งเพื่อเห่อเหิม อย่าสุรุ่ยสุร่าย การจับจ่ายใช้สอยให้อยู่ในขอบเขต
 แห่งความพอดี อย่าให้เหลือเฟือ อย่าฟุ่มเฟือยนี่อันหนึ่ง การอยู่การกินการหลับการ
 นอน การใช้การสอยต้องมีขอบเขตมีหลักมีเกณฑ์ ไม่เช่นนั้นจะทำตัวของเราให้เสีย

นี่เคยพูดเสมอเกี่ยวกับเรื่องพวงยาเสพติด นี่เคยสอนทุก ๆ ครั้งที่บรรดานัก
 เรียนมาฟังการอบรมที่นี้ ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ให้โทษมากที่สุดเลย เสียทั้งคน ไม่มีความ
 หมายละถ้าลงได้ติดยาเสพติดไปแล้ว จึงขอให้ลูกหลานทั้งหลายจำเอาไว้ในข้อนี้ อย่า
 แตะอย่าต้องอย่าคุ่นอย่าสนิทกับสิ่งเหล่านี้ และบุคคลผู้มีความสนใจและเสพสมสิ่ง
 เหล่านี้แล้วอย่าไปคบค้าสมาคม จะทำให้เสียเราด้วยโดยไม่ต้องสงสัย พวงยาเสพติด
 สำคัญมากนะเวลานี้กำลังระบาดมาทุกแห่งทุกมุม คนที่ไม่รู้โอ้โหน้อเห็นเสียไปเยอะนะ
 มันมาได้ทุกแบบ ไม่ได้ตั้งใจกินตั้งใจเสพมันแหละ แต่มันก็มาแบบที่ไม่ให้เรารู้เนื้อรู้ตัว
 แล้วเสียคนจนได้นี้ข้อหนึ่ง

อีกข้อหนึ่งคือการพนันขั้นต่อ อย่าทำเป็นเด็ดขาดในโรงร่ำโรงเรียน อย่าให้มี
 เราเองเป็นนักเรียนเราก็อำไปสนใจในสิ่งเหล่านี้ นี่ไม่ใช่เป็นของดี เป็นความเสียหาย
 อย่างมากที่สุดได้มาเท่าไร ๆ เพื่อความเสียไป ๆ สุดท้ายเสียหมดทั้งตัวเรา จิตใจ
 ลอยไปหมดมันเลยใจรั่ว กลายเป็นหลักลอยไปเลย นี่คนเล่นการพนัน มีแต่ความเสีย
 หายโดยถ่ายเดียว เราอย่าไปสนใจ อันนี้เป็นข้อหนึ่งที่มักจะเสียอยู่ในโรงร่ำโรงเรียน

การคบค้าสมาคมกันก็เหมือนกัน ให้เลือกเฟ้นก็ลายตามิตตตา คบค้าสมาคมกับ
 คนที่ดี สังเกตดูจากปฏิกิริยาความเคลื่อนไหวของเขาเราก็อทราบ ว่าคนไหนที่ควรคบคน
 ไหนไม่ควรคบ ถ้าคนดีก็ควรคบจะเป็นสง่าราศี เป็นคติเครื่องสอนใจเรา ให้เป็นคนดี
 เช่นเดียวกับเขา ถ้าเป็นคนชั่วแล้วก็เหมือนสิ่งสกปรก ติดเปื้อนที่ไหนสกปรกที่นั่นไม่น่า

ดูเลย คนประเภทนั้นอย่าคบค้าสมาคม ให้พากันระมัดระวังให้ดี ทุกวันนี้มีแต่ความเปรอะเปื้อนนั่นแหละเต็มบ้านเต็มเมือง ไม่ว่าจะเด็กไม่ว่าผู้ใหญ่คละเคล้ากันไปหมดด้วยสิ่งสกปรกโสภณนี้ จึงระวังยาก การแยกตัวก็แยกยาก เพื่อนฝูงมีแต่คนชั่วเสียมากกว่าคนดี เหล่านี้จึงต้องระมัดระวังให้ดี

สมัยทุกวันนี้สมัยคละเคล้า ถ้าคละเคล้าในของดีค่อยยังชั่ว มันคละเคล้าในของชั่วซ้ำลามกนะซี เรียนหนังสือเรียนมามากเท่าไรเลยกลายเป็นเครื่องมือของความชั่วไปเสียหมด ทำความชั่วซ้ำลามกไปได้ เพราะความรู้ความฉลาดมากทำความชั่วได้มาก ถ้าคนมีความรู้น้อยทำความชั่วซ้ำลามกก็ได้ไม่มาก เพราะไม่ฉลาดในอุบายต่าง ๆ ที่จะฉกฉลักจะปล้นสะดมขโมยต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้มีครูสอนทั้งนั้น แม้แต่ล้วงกระเป๋าก็มีครู เด็กหัวเท่ากำปั้นนี้ใครไปสนใจกับมันเมื่อไร เด็กหัวเท่ากำปั้น มันชอบแซกไปตามผู้ใหญ่ไปตามร้านตลาดต่าง ๆ นี่ฝึกมาแล้วนะเดี๋ยวนะ เดินไปสอดนั่นสอดนี่ไป ลอดนั่นลอดนี่ไปเพราะตัวเล็ก ๆ ใครไม่สนใจ พอเปลอเอาแล้ว เด็กนั่นล้วงกระเป๋าเก่งนะ นี่ก็สอนมาแล้วผู้ใหญ่สอนมัน

ดูซิมันมีมาได้ตั้งแต่เด็ก มีครูสอนมาเป็นลำดับ วิชาแขนงใดที่เป็นแขนงที่ทำลายแก่สังคมให้เป็นความเดือดร้อนเสียหายแล้ว มันเรียนมาทั้งนั้นแหละ แล้วก็ไปทำงานอย่างนั้น เราจึงต้องได้ระมัดระวังให้ดี วันนั้นก็ไม่ได้เทศน์อะไรมากมายแหละ เห็นบ่อยนะเทศน์ทุกวัน ๆ เห็นบรรดาลูกหลานทั้งหลายมากี่เลยเทศน์ให้ฟัง

ข้อสำคัญที่เทศน์เหล่านี้เน้นหนักตรงไหนให้จับเอาไว้นะ เอาไปประพฤติปฏิบัติตัวเอง ให้ตั้งหน้าตั้งตาศึกษาเล่าเรียน ความรู้ความฉลาดมีไม่จนคนเรานะ ถ้ามีความรู้ความฉลาดไม่ได้ทำงานในทางหนึ่งทำในทางหนึ่งจนได้นั้นแหละ เพราะความรู้วิชาเป็นทางก้าวเดินอันราบรื่นดีงามของการทำมาหาเลี้ยงชีพของเรา จะทำอะไร ๆ ก็ดีคนมีวิชาความรู้เป็นคนที่ไม่จนตรอกจนมุม เพราะฉะนั้นจึงต้องได้ศึกษาเล่าเรียนกัน นี่เป็นวัยเรียนไม่ใช่วัยเล่นโดยถ่ายเดียว เวลาเล่นก็ให้มี เวลาเรียนก็ให้จริงจัง

การคบค้าสมาคมกับเพื่อนหญิงเพื่อนชายให้ระมัดระวังให้มาก เพื่อนชายก็เสียไปทางหนึ่ง เพื่อนหญิงก็เสียไปทางหนึ่ง เสียไปคนละด้านละทาง ให้ระมัดระวังด้วยกันทั้งนั้นแหละ ถ้าเสียมาแล้วก็เสียเรานั้นแหละ เงินเราร้อยบาทเสียไปหนึ่งบาทมันเต็มร้อยเมื่อไร ไม่เต็ม เสียไปที่บาทก็ขาดเท่านั้นบาทเท่านั้นบาท เสียไปหมดไม่มีอะไรติดตัวเลย นี่คนเราก็ก็นั่นเสียมากเสียน้อยเสียแล้วรวมไปเสียหมดทั้งตัวใช้ไม่ได้เลย อันนี้เสียมาก จึงพากันระมัดระวัง

เอาละการแสดงธรรมเท่านี้เห็นจะพอ